

NAPLO

Előfizetési ár:
Egész évre 5 kor. | **Egyes szám ára 4 fill.**
Folyóiratoknál 6 fillér.
Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor

Felelős szerkesztő:
DERÉKY ANTAL

Igazgató:
ERDÉSZ ZSIGMOND

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., DOHANY-UTCZA 88. SZ.
Közlemények átvétele csak jelzéssel van megengedve

Hogyan tűnt el Petőfi? Tömegeges öngyilkosságok.

Osztrák pimaszság.

Régi dolog, hogy a magyar ipar kifejlődésének egyik legnagyobb akadályában rejlik, hogy az osztrák gyárosok ipartermékeikkel úgy elárasszák piacainkat, hogy minden verseny kizárásával nemcsak egyed-áruságot élveznek, hanem a vámsorompó hiánya folytán fejlődni induló iparunkat is agyon nyomják s a jogtalanul élvezett nagy előnyök által felettünk uralmi fölényt preten- dálnak maguknak.

És ez nem képzelődés, hanem szomorú valóság.

Századok óta szenvedjük ezt a rövidséget s míg az osztrákok a mi zsirunkon meghíztak, addig mi a koldusságig elszegényedtünk.

Néha azután, mikor már a felháborodás keserűsége fojtogatja a torokunkat, kiadjuk a hangzatos jelszót, hogy „pártoljuk a hazai ipart!” vagy mikor már nagyon megharagszunk, kimondjuk a bojkottot az osztrák ipartermékekre s nagy büszkén fel- tűzzük mellünkre a tulipánt, de azért csak osztrák gyártmányt vásárolunk s kereskedőink nagyrésze nemzeti színű szalaggal felcírázott osztrák portékát árul. Az osztrák ipar nem is szokott megjedni a mi bojkot- tunktól, mert hát jól ismernek ben- nünket, hogy mi csak szájjal vagyunk nagy magyarok, de tényleg nem vagyunk képesek az osztrák iparon még olyan eret sem vágni, aminőt a törökök bojkottja vágott rajta, mely a mi rövid életű „tulipán” felbuzdulásunkat messze tulszárnyalta.

Ilyen körülmények között azután nem idén csodálkozhatunk azon, ha egy-egy osztrák vállalat főnhéjazó módon úgy utasítja vissza a magyar iparos ajánlatát, hogy arcunkba kergeti a vért.

A sok száz eset közül ime egy példa az a német levél, melyet a karvini (osztrák Szilézia) Larisch-Mönnich grófi sörgyár igazgatósága küldött Kárász András kassai bod- nár-mester azon ajánlatára, melyben hordóit kínálta a sörgyárnak.

A német nyelven írt levél magyar fordításban így szól:

„Becses soraira válaszolva, tudat- juk, hogy az osztrák hordó-ipar által szükségletünk elegendőleg el van látva s így az ön ajánlatára annyival inkább nincs szükségünk, mivel a magyarok az osztrák termékeket ren- deszen bojkottálják, úgy, hogy mi ott áruink kelendőségét lényegesen el-

vesztettük. Így tehát mi sem vagyunk abban a helyzetben hogy a magyar ipart támogassuk. Tisztelettel a sörgyár igazgatója.”

E pöffeszkedő hangu levélhez nem kell kommentár. Osztrák pimaszság, ami nem újság. Csak azt sajnáljuk, hogy az a bojkott, amiről beszél, tényleg nincs meg.

Az ilyen osztrák henczegésre az volna a helyes válasz, ha az osztrák pilseni sört senki se inná nálunk, az osztrák rongyot senki se venné és egyáltalában semmiféle osztrák gyárt- mányt nem vásárolnánk, hadd ful- nának meg a gyártmányaikban. Meg- tudunk mi élni a magunk embersé- géből is, csak akarni kell, tudni kell, nem pedig szájjal virtuskodni...

A muskátli virág.

(Levél egy kis leányhoz.)

Édes gyermekem!

Ne duzzogjon; ne forduljon el tőlem bizalmas megszólításomért.

Osztiló hajam, melyet a tapasztal- atok zuzmarája vont be ezüstös szá- lakkal, feljogosítanak a bizalomra; azután meg, ugyis csak addig boldog igazán, míg valaki gyermeknek nevezi...

De más jogzímem is van; ismer- tem az édes atyját; jó barátom volt hosszú éveken át és egymás tudat- lanságát jóakaratu tanácsokkal egészítettük ki; jó ember volt, de rossz gazda szegény; amit megfogott, az mindig kigurult nyitva tartott tenye- rének szétterpesztett ujjai közül; az ő jószívűségét haszonleső barátai rosszasága mindig kiaknáta; váltót magának soha, de jó barátainak gyakran írt alá; azután fizetett — és azután tönkrejutott...

Magácskának nem hagyott egye- bet, mint jó hangzású nemesi nevé- nek minden kötelezettségét, anyagi eszközök nélkül, tenger sok gonddal.

És most Magácska kétségbe van esve; háttérbe van szorítva azoktól, akik az édes atyja jóságából fitog- tatják a nagy gazdagságukat; és Magácska — ott, ahol senkise látja, — véresre sírja gyöngye szemecskéit és könnyeivel áztatja szilvies pár- náját...

De törölje le szeméit, nézzen bá- ran a világ és az élet szemébe. És ha ott keresi a világot — ahol kell, meg fogja látni, hogy az élet milyen szép, ha élni tudunk...

Dobja a sutba családi címerét és törje, zuzza szét korhadó családfá- jának lombtalan ágait... ültessen a

helyébe muskátli virágot, a polgári becsület és tisztesség legszebb virá- gát és azt öntözze, nevelje harmatos, hamvas ifju lelkének minden mele- gével, minden szeretetével...

Ne akarjon még minden áron nagy leány és udvarlótól körül- rajongott nagy kisasszony lenni; ne szégyelje a kurta szoknyácskáját; szégyeljék azok, akik koruknál fogva már jogtalanul viselik csak azért, hogy még kis leányoknak látszas- sanak.

Ne vénítse magát; elég korán el- jön még annak az ideje, amikor majd vén leánynak fogják tartani; mert a mai leányok ám korán vénül- nek; későn vetik le a kurta szoknyát és alig marad egy kevés idejük a nagyleányságra, úgy, hogy szinte észrevétlenül belecseppennek a vén- leányságba.

Magácska még csak gyermekleány, az élet vihara még érintetlenül hagyta fehér lelkületét; még nem fujta le arcáról az ifjuság hamvas üdeségét; a csalódások még nem törték össze reményeit, ábrándjait; keserű tapasztal- atok még nem zavarták meg édes álmait...

Ugy úgy, figyeljen minden sza- vamra gyermekem és vésse jól a lelkébe, amit egy tapasztalt, jóakaró öreg barátja, a sir széléről tanács- ként osztogat.

Felejtse a multat; ragadja meg a jelent, melyen bátran felépítheti jö- vőjét, ha lesz ereje az előítéletekkel szakítani. Az ábránd helyébe lépjen a rideg valóság. Ne higgye, hogy az a külső fény, az a csillogó jólét, mely- lyel többi társnői olyan fennen kér- kednek — mind igaz; oh dehog, az az igazságnak csak árnyéka, ha- mis látszata, mert sokan, nagyon sokan siratják csendes otthonukban azt a fényes látszatot, mellyel a világ ámitására az utcákon, tennisz- pályákon, zsurokon és bálokon mint a pávák hiuskodnak, míg otthon a a mindennapi szükségletet kényte- lenek a legcsekélyebbre szorítani, vagy ami még rosszabb, hiteltüket végképpen kimeríteni...

Ne kacérkodjék ezzel a hamis, ezzel a lopott fényvel édes gyerme- kem! Tanuljon meg dolgozni — keztitlen kézzel; az a munkában kipirult arc, az a munkában meg- érdesült kéz lesz a Magácska leg- szebb hozománya, amelyet minden önérzetes, jóra való és okos férfi többre fog becsülni, mint a boltban vagy patikában vásárolt pirosságot,

vagy kölni vizzel gondosan ápol- hófehér kezeket...

És meglássa, hogy a házimunka mint elvonja majd a figyelmét a beteges, sápadt ábrándozástól; meglássa, milyen elégedetten fekszik, édesen álmodik és boldogan ébred abban a tudatban, hogy jövőjének alapkövét a polgári munkálkodásban vetette meg.

Illatszere a rozmaring és leven- dula illata legyen; ez terem meg leginkább a családi tűzhely mele- gén; ez hatotta át anyáink családi levegőjét is.

Édes olvasmánya — imádságos könyve legyen; ebből merítsen erőt és kitartást az élethez, — reményt a jövőhöz!

És aki Magácskát ezért kineveti, arra ne haragudjék, inkább szánja, mert gunyos kacagása csak a sivár lelketlenségnek van.

Ne szeretkezzék soha; ám ha el- jön az ideje, tárja fel szívének kely- heit az egyetlen, igaz és nagy sze- relemnek. Ne keressen lovagokat, divatmajmokat, aszfalthősöket! Eze- ket tartsa távol magától — a munka büzével; mert ezeknek is minden munka bizlik és csak a rokoni és családi összeköttetések révén elért könnyű állások — illatosak.

Ültessen az ablakába muskátli virágokat; és az a szerény, becsü- letes, jó fiú, aki Magácskát e virá- gok mögött, munkája közben is meglátja és feltalálja, az a becsüle- tes, jó fiú lesz az igazi, akire szívet, kezét és jövőndő sorsát bátran rá- bízhatja. Nem baj, ha kérges lesz a keze, de bizonyos, hogy helyén lesz a szíve és az esze...

Ültessen gyermekem muskátli vi- rágot, az termi majd meg számára a legszebb mirtus-koszorút! És nász- nagyának, no meg keresztapának is jó szívvel ajánlkozik, öreg

bácsikája.

A Napló Mindenütt

Tömegeges öngyilkosságok.

A mult héten, egy napra, kilenc öngyilkosságot regisztráltak a lapok. Megdöbbentő szám! Kilenc ember, — nő és férfi, ifju és öreg, — gaz- dag és szegény, könnyelműen eldobja magát az életet és — beteges hajlamoktól ösztönözve keresi az elmulást — a halált.

Először is azon töprengtem: vajjon a tavasz — mely hatalmas erejével életre kelti a szunnyadó rügyet, magvat, gyökeret és az el-

rejtőzve élő állatok millióit, okozza azt, hogy a különböző állásu, műveltségű embereken ép most üli diadalát az ördög. De az adatok fölött gondolkozva csakhamar rájöttem, hogy az ördög lassan, lassan dolgozza meg az embereket, mert akkor biztosabban számít a diadalra. Rájöttem, hogy munkáját már régebben kezdte és a természet csak annyiban játszott kezére, amennyiben a telet úgy osztotta be, hogy a nappalok rövidebbek és az éjszék hosszabbak. Tudja ő jól, hogy sok ember, kinek még a rövid nappalra is kevés munkakedve és így kevés munkája van, a hosszú éjszék unalmát testet-lelket megölő szórakozásokkal töltve el, hanyatlak, hanyatlak és a végén karjaiba dől. A józan ész szavát „munka után édes a pihenés” elnyomja incselkedésével s mikor eljött a tavasz, az számukra nem az ébredést, hanem a bukást hozza.

Minden egyes eset egy ilyen elhibázott életnek befejezése.

A henyelés az ördög párnája, mondja a közmondás. Igaza is van. A kik unják magukat s unalmukat nem munkával üzik el, hanem a költés unalomtűző mulatozásokat keresik és akik akkor sem térnek észhez, mikor látják, hogy anyagi erejük kifogyott, azokban már működik az ördög. Azoknak mindig fülükbe cseng az ördög szövege: „Te is vagy olyan legény mint más, téged se a golya költött”, stb. stb.

Attól kezdve az ördög incselkedése vezeti őket tovább, úgy a férfit, mint a nőt, míg azon veszi észre magát, hogy rabszolgája lett. S mikor látja, hogy már vége, nincs több pénz, meghökken! Tőpreng, mitevő legyen? Markolj onnan ahol van! hangzik gazdájának, az ördögnek parancsa! És ő, az engedelmessé szolga, követi tanácsát.

Bőrön, fegyház, kötél, golyó a nélséges vizár, az utolsó menedék, tovább az Ördög hahotája, az ember gyarlóságait — és a rokonok bánata tiszéri. A társadalomnak e betegsége szinte járvány jellegűt öltött. De hát nincs ennek gyógyszere? Van, de az hosszú, talán egy nemzedékre kiható orvoslást kíván. Orvosai pedig: a család, vallás, iskola, társadalom és az állam. És a gyógyszer? Becsepegtetni a jövő nemzedékbe, vérévé nevelni a tudatot: hogy a henyelés az ördög párnája és csak munka után édes a pihenés.

A pálinka.

Egy házaspár halálos sebekből borítva iszonyu fájdalmak között eszméletlenül várja a megváltó halált. Két sirhanttal nem sokára több tesz a szentmihályi temetőben s négy apró árvalány többben fogják siratni elhalt szüleiket.

A pálinka gyilkolt ismét s nem a szürke ólomgolyó. Egy jómódu szentmihályi gazdaember dísznótoron volt feleségével s mikor hazatért teljesen részeg állapotban összeveszett vele. Szó szót követett s a bepálinkázott ember forgópisztolyával feleségére lött.

A golyó mellén találta az asszonyt, azonban ez a férjet még nem elégítette ki. A földön fetregő asszonyra közvetlen-közletről még négysezer lött rá. A golyók mind egyike talált s halálos sebet ejtett az asszonyon.

Mikor a férj látta, hogy a fele-

sége eszméletlenül fekszik, maga ellen fordította a fegyvert s háromszor egymás után magára lött.

Bagdy Imrénének hívják ezt a szerencsétlen embert, kinek Búdszentmihály községben háza s földje van, Bagdy Imre eddig boldog családi életet élt feleségével, aki házassága alatt négy gyermekével ajándékozta meg.

A pofon.

Várad Antal jegyezte fel emlékei közt ezt a keserű ötletet egy Balázi nevű színésztől. Egy Szabó nevű színigazgatónál volt ez a Balázi szerződésben. Ugyanott volt egy Gyárfás nevű ember, egy személyben segédszínész, színlapkihordó. Ez a Gyárfás egy napon a „Cárnó foglya” című darabot szerepelt s írás közben hirtelen elhívták. Kiszaladt és az asztalon hagyta az írást. Beosont ekkor a szobába Balázi s a cárnó szerepébe utasítás gyanánt ezt írta bele:

(Hirtelen felugrik, Razimovszky Vladimirt erősen arcul üti s ki-rohan.)

Gyárfás bejön s gyanútlanul folytatja a szerepét, nem vevén észre ezí a betoldott utasítást. Négy nap múlva elkezdik próbálni a darabot. Egy Csabayné nevű művész nő játsza a cárnét. Egy Balla nevű színész Razimovszky testőrt. Mikor eléri a kényes jelenet, Csabayné, aki ugyis haragosa volt valami asszony-afér miatt Ballának, úgy vágja pofon szegény Ballát, hogy annak karikát hány a szeme.

Balla felordít:

— A teremtesít, nagysád, etment az esze?

— Nekem ugyan nem... A pofon itt van az utasításban!

Nagy boirány. De a pofon benne maradt a darabban. Nem tudták meg, hogy csempészett utasítás volt. És ahányszor csak adták a darabot, Csabayné kéjjel pofozta Ballát. Még most is, ha vidéken játszószék ezt a régi Bayard-darabot, a szerencsétlen Razimovszkynak kijár a pofon mindazokon a helyeken, ahol a szegény Gyárfás kézírata, vagy annak valami újabb másolata vándorol...

IRODALOM MŰVESZET

ÖKÖRÍTŐ.

(A szatmármegyei nagy tűzvész.)

Némuljon el a zaj, a láрма,
A rettenetes tűzhalálra,
Némuljanak a szenvedélyek,
Zokogva sirjon szív és lélek.

Egy kis világ a Tisza táján
Riadtan áll elhagyva, árván,
Sir a mező, a föld göröngye,
Egy kis világ pusztult, ment tönkre.
Egy kis világnak ifja, lánya
Faluk s pusztáknak száz világa
És száz és száz derék legénye
Tűnt mindörökké semmiségbe.
Egy kis világ, kikre most várna
A sziv s a lélek boldogsága.
A kikben még csak most derengne
A Honnak üdve és szerelme.
És mind magyar, mind szüzi tiszta
Es mind magyar, mind ősi szittya
S apák, anyák, kik védni mentek
És velük együtt sirra letek.
S most sir a ház, a háznak tája
A ház előtt a nagy akácfa,
A kis kert fakadó bimbója,
Mert nincs már, aki szétlő ójja.
És sir az agg, tehetetlen

Ki otthon ült az éji csendben,
És sir a gyermek, sir az árva
Hogy nincs a napnak már sugára.
Egy kis világ és mind teérted
Nagy Istene a magyar égnek,
Nagy Istene a Hit világnak,
S ura milliók templomának.
Mind, mind te érted haltak ők meg
Martirjaként a Hit hívőknek,
Hogy templomuk majd büszkén álljon
S ajkuk dala fohászként szálljon.
Te érted Isten! Oh nagy Isten!
Te érted pusztult mind a hitben.
Hogy agg szülők újra áldod,
És nem hagyod el az árvákat!

Némuljon el a zaj, a láрма
A rettenetes tűzhalálra,
Némuljanak a szenvedélyek
Zokogva sirjon szív és lélek!

S tí milliók, ti itt maradtak
Kiket sugára ér a napnak,
S kiket nem ért ily szörnyű óra:
Gondoljatok majd: Ökörítőra!

Tompa Kálmán.

Fővárosi színházak. A Nemzeti színház néhány évi pihentetés után, most újította fel Goethe „Fauszt”-ját és egészen új szereposztással, teljesen új díszletezésben és beosztásban hozta színe a világhírű, nagy alkotást. Fausztot — Odry, Mefisztót — Pethes, Margitot — Várad Aranka, Bálintot — Somlay, Mártha asszonyt — Nagy Ibolya, Siebelt — Horváth Jenő játszotta. A vállalkozás fényes sikert ért el és a Nemzeti Színház, mely ebben a szezonban határozott nagy lendületet nyert, visszatért régi dicsőséges multjához és irányához, mely sikerrel-sikerre vezeti, ami Tóth Imre nagytudásának elvitázhatlan érdeme. A „Vigszínházban” pénteken mutatják be a „Theodore és társa” című francia vígjátékot, melyben Csontos Gyula, mint a színház új tagja először lépett fel. Ugy ő, mint Varsányi Irén, Szerényi Zoltán, Vendrey, Fenyvesi, Tapolczay, Tihanyi, Sarkadi és Komlóssy Ilona zajos tapsokat arattak kitűnő játékkal. A darab egyenlő színvonalon áll a Vigszínházban megszokott és régebben bemutatott kissé sikamlós francia termékekkel.

Ujdonság Miskolcon. A miskolci színházban a mult héten került színre az összes magyarországi színházak megelőzésével Reichenbach Hermann négyfelvonásos drámája: A bilincsek. (Eredeti cím: Die Ketten.) A drámát Doktor János, a miskolci színház tagja fordította igen ügyesen. Az előadásnak igen nagy sikere volt s különösen kiemelendő Palágyi Lajos játéka. Ki a darab egyik főszerepét. Lehmann Seendert játszotta és kitűnő alakításával zajos tapsokat aratott. Szép sikert ért el még K. Pap Etel, Ráchel szerepében, Somlár Zsigmond, ki Salamon szerepét játszotta és Fodor Oszkár. Az igazgatóság a darabot egymásután ötször tüzte ki előadásra.

A színházi jegyadó. Örömmünkre szolgál, hírt adhatni arról, hogy a színházi jegyadók beszédését, az egész országban, Szabados László színigazgató kezdte meg legelőször Liptószentmiklóson és pedig eddig megfelelő szép eredménnyel. Hogy ez az újítást, mely hivatva lesz a színészek nyugdíjvagyonát tetemesen gyarapítani, — az ország egyik legexponáltabb nemzetiségű városában keresztül vinni, eléggé nem méltá-

nyolható érdeme lesz Szabadosnak, aki különben a színészet és színészegyesület érdekében mindig a legnagyobb áldozatkészségét bizonyította be. Ha minden igazgató követi ezt a jó példát és nem retten vissza önzésből az újítástól, hanem megtudja győzni a közönséget, hogy itt humánus célokat szolgál, akkor az egyesület alaptökeje évenként szép összeggel fog gyarapodni.

Letört lombok. E gyűjtőcím alatt tíz eredeti magyar dal jelent meg újabbban, egy füzetben, kézdivásárhelyi Molnár Kálmán, fiatal székely dalköltőitől, énekhangra és zongorára, Szabolcska Mihály, Kiss Menyhért, Ihász Aladár, Farkas Sándor, Komlós Alfréd és Molnár Emil hangulatos szép költeményeire. A dalok mindegyikén valami sajátos, bus melancholia ömlik el, mely megragadja a lelket és édesen fájó merengésbe ringatja. Nem utolsó érdemük, hogy eredeti, tiszta magyar ritmusokban csendülnek meg, mentek minden cikornyától és értelmesen simulnak a gondosan, izléssel válogatott szövegekhez. Különösen szép és megkapó az Ihász Aladár szövegére írt „Ha meghalok” című dal, melyet már Fráter Loránd is megzenésített, míg a Molnár Emil szövegére írt, pattogó ritmusú kuruc dal, férfi-négyes hangra, szilajságával szinte aktualitást nyer azzal, hogy kortesdalnak igen alkalmas. A dalokat ének és zongorára Risznerné Kozma Ida írta át, aki ezzel zenei készülségének szép jelét adta. A kiváló csinnal kiállított füzet, kitűnően sikerült címlapját Márton Ferenc fiatal, székely festőművész rajzolta, akitől még sok jeles alkotást remélhetünk. A „Letört lombok” című dalfüzet megrendelhető a szerzőnél: Budapesten, Vasutas-szövegség, Royal-szálloda.

Hogyan tünt el Petőfi?

Egyre kevesebb a nagy idők tanuina száma; folyton fogynak azok, akik közvetlen közelében voltak a szabadságharc sorsát intéző nagyoknak. Nagyváradon él még egy magas termetű szép öreg ur, Mütter Ferenc nyugalmazott táblabíró, aki mint százados harcolta végig a szabadságharcot s a segesvári ütközetben közvetlen közelében volt Petőfinek, akivel eltűnése előtt beszélgetett.

Mütter Ferenc Nagyváradon lakik vejeivel, Szőke Gyula realiskolai rajztanárral. Az öreg urnak kétszobás csinos lakása van. érdekes ódon stílusú bútorokkal. Szobájának falain régi csataképek. Valami kedves meghítség, nyugodt családiasság hangulata fogja meg az ember lelkét, amikor a szobába lép.

Az öreg urnak most is fiatalosan büszke a tekintete, amikor szóba kerül előtte a szabadságharc. Csak akkor tükröződik szemében valami nagy szomorúság, amikor Petőfire terelődik a szó. Emlékeiről különben a legtrikábban, csak meghitt barátai előtt beszél s amiket most elmondott, eddig ismeretlenek a szabadságharc történelmének kutatói előtt.

— Tizenhét éves diák voltam, — beszélte az öreg ur, — amikor megkezdődött a magyar világ. A viszonyok úgy kívánták, hogy mindenki fegyvert fogjon, akinek ép a karja. Én is elmentem katonának. Az apám, aki akkor Nagyvárad főkapitánya volt, nem is nagyon marasztalt. Az

LÓWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb remek kiváló sirkőveket rendkívüli nagy választékban kaphatók. Minden e szakmába vágó munkák, temetői javítások, védelmet és aranyozásokat látványosan és lelkiismeretesen készítenek.

Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában

első bihari zászlóaljba állottam be. 1849 júliusában mint husz éves fiatal ember már százados lettem. Nem beszélék a csatákról, amelyekben részt vettem. Elég az hozzá, hogy zászlóaljamat július utolsó napján Bem tábornok főseréghöz rendelték. Tikkasztó hőségben lovagoltam el a tábori szekerek mellett, amikor egy fedett kocsiból valaki átkiáltott hozzám:

— Szervusz Franci! Hát te is itt vagy?

Gyalokay Lajos százados volt, szintén bihari fiu, akivel együtt harcoltuk át a rákok elleni táborozásnál a csatákat. Kocsijához ugrottam s erre ő a mellette ülő honvéd tisztre mutatva, bemutatott egymásnak bennünket:

— Petőfi őrnagy ur, a törzskar-ból, — mondotta.

Egyideig elbeszélgettünk, aztán csapatomhoz vágtattam. Később a Fejéregyháza felé vezető országúton megint találkoztunk a csata előtt. Mi történt a csata folyamán Petőfivel, azt csak később tudtam meg Gyalokay barátomtól. Perzselő hőség után egyszerre rohamosan emelkedő felhők kerekedtek s a menydörgést az ágyuk szakadatlan bömbölése mellett is hallani lehetett.

— Mit gondolsz, kit ver meg ma az Isten? — kérdezte Petőfi.

— Remélem, a muszkát — felelt Gyula.

— Én nem remélem, de követem — mondotta Petőfi.

Egy ideig úgy látszott, hogy a mienk lesz a győzelem, különösen, amikor egy Bem által irányított ágyu golyója halálosan találta Skariatín orosz tábornokot. Később azonban az ellenség tulságos ereje megbontotta hadoszlopainkat, amelyek nagy rendtelenségben futottak vissza. A rettenetes menekülésben Gyalokay még egyszer találkozott Petőfivel. Magával akarta vinni a költőt kocsijához, amelyet az erdő mellett hagyott. Petőfi azonban vonakodott:

— Nézd — mondotta, a gyorsan közeledő lovas csapatra mutatva — itt nem lehet menekülni, ne gondolj most a kocsidra, hanem jer, oldalt talán megszabadulhatunk.

Mikor látta, hogy Gyalokay nem megy, kirántotta kezét s a föltérsről leugorva elrohant. Ettől a pillanattól kezdve többé senki sem látta a költőt. Petőfi különben Mütter emlékezete szerint vitorlavászon nadrágot és bluzt, katonatiszti sapkát viselt, jobb válláról bőrtáska lógott alá és oldalfelegyverként kard volt nála.

Az öreg táblabíró gondosan őrizi a szabadságharcból származó ereklyéit. Nagyobb részt tisztársaitól kapott levelek. Közöttük van az obsit is, amelyet később kapott a 4-ik Hoch- und Deutschmeister ezredtől, amelybe a szabadságharc után besorozták.

— Nyolc sebet kaptam a segesvári titközvetben és még is jó voltam osztrak katonának — mondotta szelid mosolylyal.

Dr. Wettenstein Szanatorium R.-T. tüdőbeteg ambulatoriuma
VI. kerület, Délibáb-utca 23. szám
Betegfelvétel és rendelés:
d. e. 9—12-ig, d. u. 2—5-ig.
Igazgató főorvos: Dr. Wettenstein József.

Zálogezedulák
brilliansokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt platínát legmagasabb árban veszek. Brilliansokért többet fizetek, mint amennyért ujonnan vették. Schiller Izidor, Sip-utca 8

HIREK

A hétről.

Pusztul az ország.

Néhány év óta, mintha szünetel volna az a nemzetpusztító kivándorlási láz, amely a magyarság száz-ezreit vitte ki Amerikába, a sulyos dollárokkal kecsegtető tengerentuli világrészbe. Annyi bizonyos, hogy az Amerika felé tartó kivándorlók száma tetemesen megapadt. Ehelyett a romániai invázió növekedett meg, ami semmi esetre sem olyan félelmes a magyarságra nézve, mint az előbbi kivándorlási utirány. Egyrészt a két ország közelsége, másrészt a körülmény, hogy a külföldi állampolgároknak nem éppen rózsás a helyzetük Romániában, — mindez azt eredményezi, hogy a magyarok sietnek lehetőleg gyorsan hátra fordítani a kecskék hazájának. A romániai kivándorlás emelkedését tehát, amely egyben az amerikai kivándorlók számát csökkentette természetesen, bizonyos örömmel konstatáltuk.

Annál elszomorítóbb azonban a mostanában feltűnően tömegessé váló kivándorlás. Egy idő óta nemcsak a családientartó, hanem családja is vándorbotot vesz a kezébe, vonatra ül, utolsó garasával vasuti s hajójegyet vált magának. Új hazát keresni megy Amerikába, azzal a keserű gondolattal szívében, hogy nem is tér vissza többé az elhagyott szülőföldre.

Az egész országban megállapítható ez a megdöbbentő jelenség. Az okra nem nehéz rátalálni. Amerikában változtak a viszonyok pár év óta. Kereskedelemben, iparban, jelentékeny javulás állott be, magával hozva a munkabérek emelkedését, tehát a megélhetés lehetőségének megkönnyítését. Hengelmüller nagykövet Budapesten jártában egy újságíró előtt bőven fejtegette ezt az Amerikára nézve kétségtelenül előnyös változást, amely azonban közvetve Magyarország tetemes vérvesztését jelenti. Amit a nagykövet kijelentett, az gondolkodóba ejtethet minket, a kivándorló csapatok anyagát szolgáltató népek azonban nem volt szüksége újságy nyilatkozatokból tudomást venni erről. Amerikai levelek, egy-két hazaszállingózó kivándorló bőséges információkkal szolgáltak a változott viszonyokról a mieinknek, akik ezek után azt hiszik, hogy a kivándorlás a meggazdagodással egy. Pedig nagyon csalódnak, akik így gondolkoznak. Amerika a gazdasági helyzet kedvező fordulásának dacára sem Kánaán földje s ha nyomor nem is, de emberföldi, a legerősebb test fizikumát megőrlő munka vár azokra, akik a látszatnak felülve, átvitorlázta az oceanon.

Makacs öngyilkosnő.

Horváth Ferencné dombóvári vasuti kalauz felesége már egy esztendő óta folyton öngyilkossági kísérleteket követ el. Legutóbb Kaposváron

akart megválni a fiatal asszony az élettől, de öngyilkos kísérlete akkor nem járt komoly következményekkel. Tegnapelőtt délután négy óra tájban Horváth Ferencné Dombóváron, a lakásán leöntötte magát petróleummal és azután meggyújtotta a ruháját. Egy pillanat alatt lángborult a szerencsétlen asszony. A gyötrő fájdalomtól kergetve — eleven fátyla módjára — kirohant az udvarba és kétségbeesett sikoltozására kifutottak a házbeliék és nehéz küzdelmek árán sikerült valahogyan eloltani a tüzet. Ekkorra azonban már az asszony borzasztó égési sebeket szenvedett. A feje, melle, válla és a nyaka rejtetlenesen összeégett. A rendkívül sulyos sebeket az orvosok bekötötték és az összeégett asszonyt bepólyázva vonaton Kaposvárra vitték és az ottani közkórházban helyezték el. Alig remélhető azonban, hogy az öngyilkost a leg-gondosabb orvosi kezelés is megmentse az életeek. Horváth Ferencné öngyilkosságának okára nézve megtagadott minden fölvilágosítást. Az alig huszonnyolcz esztendő fiatal asszony boldog családi életet élt a férjével s így senki sem sejtí mi vitte rá végzetes tetteire.

Katzerhez a Megóvándókkal. Bundák, ruhák, szőnyegek, stb elismert legjobb módszer, első intézet (R. T.) Budapest, VI., Ó-utca 44. Telefon 21—98.

Közgazdaság.

Az „Anker“ élet- és járadék-biztosító-társaság az 1910. március 31-én megtartott mérleg-megállapító ülésében elhatározta, hogy az 1910. április 18-án megtartandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy az A) osztalékterv szerint biztosítottaknak régi számlán (conto vecchio) 30%, új számlán (conto nuovo) 20%, a B) osztalékterv szerint biztosítottaknak a biztosítás fennállásához képest az egyévi díj 9—39.2%-a fizetessék nyereséyesztaléku, továbbá, hogy a részvényosztalék, mint a múlt évben, részvényenkint 240 koronában állapíttassék meg. A nyereséyesztalékkal kapcsolatos haláleseti és vegyes biztosítások után az 1910. évben felosztásra kerülő fölösleg a társaság javadalmazásával együtt 1,471.128 K 11 fillért tesz ki. A díjtartalékok majdnem 10 millió koronával emelkedtek.

Első Leánykihazasító Egylet mint szövetkezet, Gyermekek- és életbiztosító intézet, Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. Alapított 1863. Folyó év március havában 2,345.100 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1,990.100 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosítási összegek fejében 90 576 korona 02 fillér fizettetett ki. 1910. január 1-től március 31-éig bezárólag 6,298.600 K értékű új biztosítási ajánlat nyújtott be és 5,445.000 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 347.903 K 67 fillér és az intézet fennállása óta 15,589.786 K 35 fill. fizettetett ki. A „D“ és „F/d“ osztályoknak f. évi március 16-án dr. Stamberger Ferenc kir. közjegyző jelenlétében megejtett XIV. kisoroslása alkalmából az alábbi alapkönyvszámok sorsoltattak ki, minek folytán a nevezett tagoknak egy-egy 1000 koronáról szóló díjmentes nyereséyesztalék szolgáltató ki. 54934 Herlinger József Budapest, 70657 Krojanka Miksa Budapest, 1504 Néder János Hm.-Vásárhely, 2870 Grünwald V. Jakab

Varannó, 6815 Mészáros Gyuláné Sárospatak, 59499 Bornstein Emil Zágráb, 79869 Klein Jenő Kisvárd, 109528 Kovács János Virovitica és 73987 Freinthal Viktor Szerajevó.

Nyilt-tér.

Sternberg
Armin és Testvére
cs. és kir. udv. hangszergyár központi főüzletében

BUDAPEST,
VI. ker., Rákóczi-ut 36. sz. alatt

kaphatók a legjobb és legolcsóbb hangszerek.

KÉPES ÁRJEGYZÉKEK minden cikkről külön-külön jelennek meg. Érdeklődőknek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

KITÜNTETVE! A m. kir. kormány által alapított „Millenniumi állami érem“-mel melyet a hangszer-csoport összes versenyzői közül kizárólag csakis czégünk nyert el.

25 kor.-ért

készül saját műhelyemben egy férfi öltöny vagy felöltő finom gyapju szövetekből a legújabb divat szerint

Vidékre mértékvétel utatás és posztóminták bérmentve küldetnek.

Kardos Armin
férfiszabó Budapest
VII., L. István-ut 14.

FOGAK

szájpadlás nélkül, rágásra azonnal használható, 4 koronától. Gyökéreltavoltas teljesen felesleges. Aranyhidak és koronák 10 évi írásbeli jótállással 24 óra alatt, vidékieknek 12 óra alatt készíttetnek, foghízás teljesen érzéstelenítve, tartós tömések 3 koronától. Régi, hasznavehetetlen fogorokot és fogakat 24 óra alatt hasznavehetővé alakítok. Merskelt árak! Fészfizetésre is. Rendelés egész nap. Vasárnap és ünnepnap is.

Dr. HEGEDŰS JAKAB
VII. ker. Erzsébet-körút 44. szám. 10. sz. sz. sz.
Szakialista minden fog- és szájbetegségben.
Kérem a pontos címre ügyelni.

Háztulajdonosok és lakók figyelmébe.

Lakásának poloska és moly elleni karbantartásait helyiségenként ötven fillér havai díjért elváltja

STANDARD
féreg elleni karbantartó társaság.
IV. Kossuth Lajos-utca 14-16.
Telefon 66—63.

Csillár raktár.
ZWILLINGER B.
szerelő mester.

Állandóan raktáron tartó: Légzsész- és villamvilágításhoz szolgáló legjobb kivitelű csillárokat és légzsész-kályhákat, legújabb szerkezetű légzsész-fűzhelyeket és légzsész-fűrdőkályhákat, légzsész-fűző-, sütő- és vasaló készülékeket és minden a világításához szükséges kelleket sítb.

Budapest, VI., Hajós-u. 1.
Telefon 43—54. Telefon 43—54.

Az Angyalföld titkai.

15 (Regény.)

Gyorsan elővett fiókjából egy levélpapírost és miközben azt előkereste, kezébe akadt egy régi fénykép, mely a titkos fiók legsötétebb mélyén volt elrejtve és egy ábrándos, szép fiatal ember vonását lüktette fel. Milyen régen nem látta már ezeket az ábrándos nagy szemeket, melyek hajdan gyönyörtől telték el lelkét! Amíg remegő kezeiben tartotta, összehasonlította férjének az asztalon ékeskedő, díszes keretbe foglalt arczképével mintha a kettő között összehasonlíthatókat akart volna tenni. Milyen különbség a kettő között! Emlékében felelevenedett a rég letűnt szép idő, életének ábrándos korszaka, az a mesevilág, mely fényes ragyogásával elkápráztatta a lelkét; álomba ringatta... mámorba ejtette... megszáditotta... Szegény Bandi... bohó poéta... a mesés álmot valóban képzelte... a szapanbuborékot összetévesztette a földkoronggal... Ilyenek a balgák... a könnyen hívők... az ébren álmodók. Nem tudta, hogy a nők, bár Apollót szeretik, mégis Krózust választják férjeiknek... feláldozzák Apollót, a legrutább Krózus kedvéért! Ha Bandi a világ realizmusát nem értette meg, ha nem tudott vigan, könnyelműen, gyönyör és élvezetek mellett, a pillanatoknak élni, annál rosszabb rá nézve! Gitia tudta mi az élet, mi a szerelem, mi a mámor és mi a feledés! Szerette a levegőt, a pezsgős, szivarfüstös, bódító levegőt, mely éltető elemét, kiegészítő részét képezte... Most is, merengésében oda vonzotta a lelke... a léha, a züllött és mégis gyönyört oszító világba...

Kiterítve feküdt előtte a tiszta papírlap... Habozás nélkül kezébe vette a tollat és határozott vonásokkal írta a következő levelet:

„Édes mindenem! Elvem ellenére is írok! Nem tudom mi történhetett? Az öregem tajtékzik féltékenységében, megtiltotta, hogy kizsöbűnket átlépd, és úgy káromkodik, mint egy bérkocsis! Ez a helyzet kínos rám nézve, kérlek egyenlítsd ki velem valamiképpen a dolgot! Most jut eszembe, hogy valami üzleti csapás érte! Légy előzékeny iránta... ajánld fel segítségedet... tedd magadat nélkülözhetetlenné... Akarom, hogy jó barátok maradjatok, ez nagyon megkönnyítené a mi helyzetünket! Ugy-e érted édes? Ölel — gyémántosod.“

Ezt a levelet másnap a levélhordó egy Szondy-utcai nagy három emeletes házba vitte, melynek széles kapubejárata felett egy kétméternyi magas czégtábla függött, ezzel a felirattal: „Barta Henrik nemzetközi szállító üzlete“.

A földszinten csupán az irodahelyiségek és az öreg cégfőnök egyszerűen berendezett lakása volt. Az első emeletet, a fia Jenő foglalta el, aki saját izlése szerint fényesen, pazar kényelemmel rendeztette be lakosztályát. Jenőnek nem volt ha-

tározott üzlete... Mindennel foglalkozott, amitől jövedelmet remélt. Olyan kétes egzisztencia volt, a milyen a fővárosban gombamód tenyészik... Délelőttként eljárt a tözsdére és azokra a helyekre, ahol a kereskedelmi nagyságok rendszerint villásreggeliztek és délben már néhány ezer korona nyereséggel tért haza. Nagy vagyona volt atyja után, azzal spekulált úgy, amint már az iskolában az irótolakkal, irkákkal, levelező lapokkal, bélyegekkel és sok egyébvel kereskedett.

Az öreg Barta, aki Braunból vett át fajmagyarrá, szintén a tözsdén spekulált, de megtartotta eredeti üzletét, részben megszokásból, részben ravaszágból, hogy a becsületese és tisztességes foglalkozás látványát megőrizhesse és újabb tisztátalan üzemeit gondosan leplezhesse.

Monori, Jenőt még az iskola padjairól ismerte, ahol egymást igyekeztek lefőzni apró üzleti trükkökkel. Később utaik ketté váltak, míg most a véletlen az asszonytól, Monori feleségénél, újra egymásra utalta őket. Jenő meglátta a kaczer, buja szépségű nőt, hirtelen szerelemre lobbant iránta és szenvedélyes ostromlásával csakhamar meghódította... A feladat nem volt éppen nehéz, hiszen Monori se első kézből kapta... Ugy csábította el az egyik barátjától, aki feleségül akarta venni, a fővárosban becézett brettli énekesnőt... Belejátszott valami gyanus, nem egészen tiszta váltóügy is, mely a leendő első vőlegényt a polgári társadalomból kizaszította...

(Folyt. köv.)

Kladja:

A „NAPLO“ UJSÁGVÁLLALATA.

CEYLON KÁVÉHÁZBAN
Rottenbillet-
utca 10. sz.
híres cigányprimás zenekarával hangversenyek.
Ruics Pista
Ceylon vacsora!
Kitűnő italok!
Hajós Lipót és Társa.
Volt nagymarosi „Korona Szállója“ bérletje.
orosz főherceg által kifizetett

Nem kell többé kávét főzni, sem cukrot venni!
WILLAX KÁVÉKOCKA
forró vízben vagy tejben feloldva, azonnal teljesen kész, zamatos és kiválóan jóízű fekete- vagy tejeskávét nyújt.
DARABJA 4 FILLÉR. MINDENÜTT KAPHATÓ.
WILLAX KÁVÉ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BUDAPEST.
SZÉKELÉP HIRDO: VI. VACZI-UT 167-169. TELEFON 177-61

CZIMBALMOKAT

a legújabb szabaddalmazott rendszer szerint legjobbat készít (részletfizetésre is) a czimbalomkészítés elismert első szakértője

Habits Antal

hangszerkészítő mester.
BUDAPEST,
Erzsébet-körút 42. szám.

! Budapest éjjel !

Látványossága
a **GENIA** kávéház
VII., Dob-u. 65. Erzsébet-körút sarok.
Egész éjjel nyitva.
esténként Komáromi Bertók Jóska teljes zenekarával hangversenyez.

BUTOR.

Arveresen vett régi és új, legolcsóbbtól a legjobb minőségig. Ugy szintén amerikai íróasztalok, mahagoni háló-, ebédlő- és uri szobák, angol börgarnitúrák, szalongszék, szőnyegek, csillárok, petróleumlámpák, olajfestmények és irodai berendezések legolcsóbban beszerezhetők
Ancsel és társánál,
Dob-utca 22.

Szülők figyelmébe!

Chioces fii- és gyermekruhák minden alkalomra 4 frtól feljebb dús választékban kaphatók
Pollák J. József
fii- és gyermek-ruha speciálistánál
Bpest, Erzsébet-körút 7.
A New-York palota mellett.
Egyes mosónadrág 65 krajczár.

OSTENDE-KAVÉHÁZ

RANÓCZI-UT 10.
Előkelő családok találkozóhelye.
Remek hideg vacsorák, melyet háziag francia szakácsom által készítenek.
Esténként
Györi Vörös Miska
a közkedvelt cigányprimás teljes zenekarával hangversenyez
Szíves pártfogást kér
Gross Odön
az Ostende és a nyíregyházi Pannonia kávéházak tulajdonosa.
Telefon: 3-68, 86-40

? Hol találkozunk ?

Színészek, írók és művészek találkozó helye:
Gläser „METEOR“ kávéháza
BUDAPEST, Erzsébet-körút 6. szám,
ahol az összes hazai és külföldi hírlapok olvashatók és mindenféle kávéházi italok a legmértányosabb árban számíttatnak.

Téli fürdőkúra

A Budai Szt.-Lukácsfürdő Nagyszállójában és Thermal-szállóájában.
lakás teljes ellátással naponként 10 koronától feljebb. Minden szobától fűtött folyosók vezetnek az iszapfürdőhöz. Természetes forró-, meleg-kénes források, iszapborogatások. Prospektust küld a Szt.-Lukácsfürdő R.-T. Budapest, Budán. Kristály forrásásványviz étvágyat javító emorrontást megakadályoz.

Ön bérel egy ócska zongorát vagy pianót és kidob

havonta 12,- vagy 16,- korona kölcsöndíjat, végre pénzt kádta, zongorája nincsen.

Ha fizet

havonta 20,- koronát, kap egy kiváló gyertmányu, legmodernebb, érzékszervi, kereszthúros, új zongorát vagy pianót, nem ir alá váltót, nem állít kezest, nem köteleztette bankszövetkezetnek és idővel mégis tulajdona lesz a zongora. Ezen ideális szolid, liberális módon kapható kizárólagosan csak

„MUSICA“ részvénytársaság

(igazgató: STERNBERG DEZSŐ)
zongoraadami és kölcsönző teleph. Ezen tölcserőlki legközelebb gramofon- és művészkörmek felállítására.

Budapest, VI., Teréz-körút 1. sz. alatt
(Király-u. sarok, az Ország. Zeneakadémia közelében)
Telefon 4-81. Telefon 4-81.

Zongorák becsorolése, javítása, hangolása legkülönbözőbban. — Fenti rendszer kedvezményében egyelőre csak a tövárosban lakók részesülnek

Nem érdemes rongyosan járni!

FLEISCHMANN J. férfi-szabó mester

BUDAPEST, Thököly-út 20. szám I. em. Vidékieknek mintát bérmentve küldök.

Prómatott a „Globus“ műintézet és kiadóvállalat részvénytársaság körforgógépén Budapten, VI., Aradi-utca 8. sz.